



ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ БІОЛОГІЇ ТА БІОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Матеріали I кафедральної
науково-практичної інтернет-конференції
(27 травня 2024 року)

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної (військової) адміністрації
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Кафедра природничих дисциплін



ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ БІОЛОГІЇ ТА БІОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

**Матеріали I кафедральної
науково-практичної інтернет-конференції
(27 травня 2024 року)**

Харків

2024

УДК 378.016:573"20"]-043.86(043)

П 78

*Затверджено на засіданні кафедри природничих дисциплін
(протокол № 9 від 30 квітня 2024 р.)*

Редакційна колегія

Упатова І. П. – доктор педагогічних наук, професор; завідувач кафедри природничих дисциплін;

Дехтярьова О. О. – кандидат біологічних наук, доцент; доцент кафедри природничих дисциплін

Філатова О. В. – кандидат біологічних наук, доцент; доцент кафедри природничих дисциплін

Каденко І. В. – кандидат педагогічних наук, доцент; доцент кафедри природничих дисциплін

Борзик О. Б. – доктор філософії; старший викладач кафедри природничих дисциплін

Москальов В. Б. – доктор філософії, викладач кафедри природничих дисциплін;

Чернікова Н. В. – викладач кафедри природничих дисциплін;

Купіна О. В. – викладач кафедри природничих дисциплін;

Сумцова А. А. – викладач кафедри природничих дисциплін.

П 78 Проблеми та перспективи розвитку сучасної біології та біологічної освіти: матеріали І кафедральної наук.-практ. інтернет-конф. (27 травня 2024 р., м. Харків) / за заг. ред. д.п.н., проф. Ірини Упатової. Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. – Харків, 2024. – 60 с.

У збірці представлені матеріали науково-практичної конференції, що висвітлюють сучасний стан та перспективи розвитку біологічної науки та біологічної освіти, присвячені актуальним проблемам еколого-валеологічної культури особистості.

УДК 378.016:573"20"]-043.86(043)

© Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради, 2024

18. Дармостук В.В. Рід *Lichenosonium* (Lichenosoniaceae, Ascomycota) в Україні. *Український ботанічний журнал*. 2019. № 76(2). С. 101–113. URL: <https://doi.org/10.15407/ukrbotj76.02.101> (дата звернення : 09.04.2024).

19. Гелюта В.П. Критичний перегляд видового складу борошнисторосяних грибів (Erysiphaceae, Ascomycota) України: *Arthrocladiella* та *Blumeria*. *Український ботанічний журнал*. 2022. № 79(4). С. 205–220. URL: <https://doi.org/10.15407/ukrbotj79.04.205> (дата звернення : 09.04.2024).

20. Shevchenko M.V., Heluta V.P., Zyкова M.O., Hayova V.P. Current distribution data for the red-listed species of aphylloroid fungi in Ukraine. *Ukrainian Botanical Journal*. 2021. № 78(1). P. 47–61. URL: <https://doi.org/10.15407/ukrbotj78.01.047> (дата звернення : 13.04.2024).

АНАЛІЗ ФЛОРИ ХАРКІВЩИНИ, ЩО ЗАСТОСОВУЄТЬСЯ У КОСМЕТОЛОГІЇ

Олександра ГРЕК,

здобувачка 411-бп групи

Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

Ольга ФІЛАНОВА,

доцент, кандидат біологічних наук, доцент кафедри природничих

дисциплін Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

Актуальність проблеми. Використання лікарських рослин останнім часом збільшується в усьому світі. За даними Всесвітньої Організації охорони здоров'я, приблизно 80% світового населення в даний час використовує трав'яні лікарські засоби безпосередньо в чаї або з водою, молоком і алкоголем. Хоча сучасні синтетичні медичні препарати переважно

використовуються в розвинених країнах, використання рослинних препаратів навіть в них значно зросло.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Україна приєдналась до країн Європейської спільноти і взяла на себе зобов'язання перейти на виключне вирощування лікарської рослинної сировини задля збереження природних рослинних ресурсів. Але таке рішення не лише не зменшує зацікавленості дослідників вивченням біорізноманіття, діагностичних ознак анатомічної будови, особливостей хімічного складу та застосування лікарських видів рослин [2, 3, 4, 5, 7], а і сприяє розробці нових програм у ЗВО і заохочує до відкриття нових навчальних закладів медико-фітотерапевтичного профілю [1, 6].

Мета дослідження. Дослідити цілющу флору околиць м. Люботин, Харківського району Харківщини, задля визначення рослин, що можна застосовувати у косметології, їх екологічних та фармако-терапевтичних властивостей.

Виклад основного матеріалу. Протягом вегетаційного періоду 2023 р. ми виявили 52 види лікарських рослин, які використовуються в косметології. Вони належать до 25 родин, провідними з яких є Rosaceae, Asteraceae, Apiaceae, Brassicaceae та Cucurbitaceae, до яких належить 66% дослідженої флори. Це переважно багаторічні трав'янисті рослини (гемікриптофіти і криптофіти) – 35% і 23% відповідно, терофітів 23%, фанерофітів 17%, хамефітів – лише 2%. За відношенням до світла переважають геліофіти – 56%, тіньовитривалих значно менше – 44%, до вологи: мезофітів – 83%, ксерофітів – 17%.

Аналіз фітоценотичної приналежності рослин Харківщини, що можна застосовувати у косметології довів, що значна їх частка належить до видів, що культивуються (21 вид) або є бур'янами (8 видів) і зростають на полях, городах, присадибних ділянках, поблизу житла. Значно менша частка видів, що властиві для природних фітоценозів – луків, лісів, галявин. Досліджена

флора має широкий спектр застосування у господарській діяльності людини. Це харчові, декоративні, медоносні, кормові, фарбувальні, ефіроолійні, технічні та бур'яни. Лікарська рослинна сировина – різноманітна. Найбільше біологічно активних речовин міститься у траві, коренях, кореневищах, цибулинах, бульбах. Значно рідше лікарські речовини містяться у листках, квітках, суцвіттях, плодах, а найменша їх кількість у насінні, бруньках та корі, що відповідає загальним засадам фармакогнозії.

Аналіз фармако-терапевтичних властивостей дослідженої флори показав, що всі досліджені види використовують у косметології, як з лікувальною, так і з профілактичною метою. Лікувальна дія більш виражена у *Arctium lappa* L., *Hypericum perforatum* L., *Achillea millefolium* L., *Calendula officinalis* L., *Helichrysum arenarium* (L.) DC. і *Allium cepa* L.. Найбільш виражену профілактичну дію мають – *Betula pendula* Roth, *Pyrus communis* Thunb., *Daucus carota* L. та *Allium sativum* L. Найчастіше лікарська рослинна сировина застосовується при лікуванні гнійних висипів шкіри, вугрів та обпиків. З профілактичною метою зазвичай застосовуються рослини для профілактики сухості та тонізації шкіри, зміцнення волосся та профілактики зморшок.

Висновки. Проведені дослідження доводять, що на Харківщині в косметологічних цілях можна широко застосовувати види рослин, що культивуються або належать до бур'янів, збір і використання саме їх сировини не має негативного впливу на природне фіторізноманіття.

Список використаних джерел

1. Горчакова Н.О., Гарник Т.П., Туманов В.А., Чекман І.С. Від народної медицини до фітотерапії. *Фітотерапія. Часопис.* 2016. №1. С. 4–6.
2. Залигіна Є. В. Актуальність дослідження фармакологічних властивостей вітчизняного фітобальзаму «Herbal Park», до складу якого входить аніс звичайний. *Фітотерапія. Часопис.* № 2, 2020. С. 74–78.

3. Кілеєва, О. П., Гудзенко О. П., Бушуєва І. В. Фітотерапія та лікарські косметичні засоби в дерматології та косметології. Запоріжжя : ЗДМУ, 2019. 116с.
4. Лікарське рослинництво: від досвіду минулого до новітніх технологій. *Матеріали восьмої Міжнародної науково–практичної конференції*. 29–30 червня 2020 р. Полтава. РВВ ПДАА. 2020. 262 с.
5. Погребняк Н. М. Фітокосметологія: теорія та практика. Харків : Лілея–нова, 2018. 46 с.
6. Хімейчук Л. О., Сенишин Н.Ю., Буянова І.О. Сучасна косметологія як галузь медицини. *Галицький лікарський вісник*. 2014. т. 21, №1. С. 73–75.
7. Хомич Л. І. Фітокосметологія: використання рослинних екстрактів у косметичних засобах. Київ : Видавничо–поліграфічний центр, 2022. 109 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ ЯВИЩА ЛЕЙКІЗМУ В ПОПУЛЯЦІЯХ ПТАХІВ РОДИНИ ВОРОНОВІ (CORVIDAE)

Наталя ЧЕРНІКОВА,

*викладач кафедри природничих дисциплін
Комунального закладу «Харківська гуманітарно-
педагогічна академія» Харківської обласної ради*

Катерина СТАРОКОЖЕВА,

*здобувачка ІІд групи
Харківського педагогічного фахового коледжу
Комунального закладу «Харківська гуманітарно-
педагогічна академія» Харківської обласної ради*

Урбанізоване середовище може створювати унікальні умови, що впливають на генетичну варіабельність та частоту мутацій у популяціях птахів. Різноманітні забруднювачі збільшують рівень мутацій, зокрема тих,